

การแนะแนวในระดับประถมศึกษา

ความหมาย

การแนะแนวในระดับประถมศึกษา (Elementary School Guidance) เป็นกระบวนการช่วยเหลือให้นักเรียนให้เข้าใจตนเองและสิ่งแวดล้อม เพื่อช่วยให้นักเรียนสามารถปรับตัวได้อย่างมีความสุขได้ พัฒนาตนเองให้ถึงขีดสุดในด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม

หลักการแนะแนวในระดับประถมศึกษา

การแนะแนวในระดับประถมศึกษาเป็นทั้งศาสตร์ ทั้งศิลป์และทักษะ มีการจัดขึ้นโดยหลักการดังต่อไปนี้ คือ

1. การแนะแนวในระดับประถมศึกษา จัดขึ้น เพื่อพัฒนานักเรียนทุกด้าน

การแนะแนวในระดับประถมศึกษา เน้นการส่งเสริมพัฒนาการของนักเรียนทุกด้าน ทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์และสังคม ตัวอย่างเช่น ครูแนะแนวยังไม่พอใจกับการที่นักเรียนคนหนึ่งมีสติปัญญาดี มีผลการเรียนเป็นเลิศ แต่ไม่แบ่งปันวิชาความรู้ให้แก่เพื่อน หรือเป็นคนหนีสังคม ไม่เล่นหรือคบหาสมาคมกับคนอื่น ครูแนะแนวจะต้องหาทางช่วยพัฒนาการทางสังคมของนักเรียนผู้นี้

2. ครูแนะแนวจะต้องมีความรู้ความเข้าใจด้าน พัฒนาการเด็ก

ครูแนะแนวในระดับนี้จะต้องมีความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการของนักเรียน ครูแนะแนวจะต้องรู้และเข้าใจหลักการและขั้นตอนพัฒนาการของนักเรียนอย่างถ่องแท้เพื่อจะได้ส่งเสริมพัฒนาการได้ถูกต้องเช่น รู้ว่าเด็กประถมศึกษาปีที่ 4 จะต้องพัฒนาการและให้การรับเชิงสังคมได้แล้ว แต่ยังมีเด็กอีกส่วนหนึ่งในวัยนี้ ที่มีแต่การรับแต่ไม่มีการให้ ซึ่งสมควรได้รับความช่วยเหลือ มิใช่ปล่อยให้เรื้อรังไป กลายเป็นคนเห็นแก่ตัวในที่สุด

3. การแนะแนวเกิดจากความร่วมมือ

การแนะแนวที่มีประสิทธิภาพจะต้องเกิดจากความร่วมมือระหว่างครูแนะแนว ครูประจำชั้น ครูอื่นๆ ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน ดังนั้นครูแนะแนวจะต้องเป็นคนที่มีความซื่อสัตย์ เป็นต้นว่าการฝึกให้เด็กมีระเบียบวินัย จะต้องอาศัยความร่วมมือจากทางบ้านแหล่งทุนการศึกษาสำหรับนักเรียนขาดแคลนมาจากบริษัท ห้างร้าน และธนาคารในชุมชน โดยทางโรงเรียนขอความร่วมมือและประสานงานกับชุมชนเหล่านั้น การฝึกงานก็เช่นกันเกิดจากความร่วมมือจากบริษัทต่างๆ ในชุมชน วัด สถานที่ฝึกงานให้แก่เด็ก หรือเมื่อเด็กประสบปัญหา เช่น ดิชาเสพติด ครูแนะแนว ครูที่ปรึกษา ผู้บริหารและทางบ้านจะต้องร่วมมือกันช่วยเหลือเด็กเพื่อขจัดปัญหา

4. การแนะแนวมีจุดประสงค์เพื่อป้องกันปัญหา แก้ปัญหา และส่งเสริมพัฒนาการ

วัตถุประสงค์ของการแนะแนวระดับประถมศึกษา ไม่เพียงแต่จะช่วยแก้ปัญหาเท่านั้น แต่เป็นการป้องกันปัญหา และการส่งเสริมพัฒนาการ ดังนั้นการแนะแนวจึงจัดเพื่อให้นักเรียนทุกคนไม่ใช้ให้บริการสำหรับช่วยเหลือผู้ประสบปัญหา เท่านั้น

5. การแนะแนวเป็นบริการต่อเนื่อง

การแนะแนวเป็นบริการต่อเนื่อง หมายถึง การจัดกิจกรรมจะต้องต่อเนื่อง เป็นต้นว่า การช่วยให้เด็กเข้าใจตนเอง ไม่ใช่จัดกิจกรรมเพียงครั้งเดียวแล้วจะช่วยให้เด็กเข้าใจตนเองได้ นอกจากนั้นการจัดบริการแนะแนวจะต้องมีความต่อเนื่องตั้งแต่ระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา จนถึงอุดมศึกษา จะต้องมีการวางแผนระยะยาว จัดกิจกรรมเป็นขั้นๆ เพื่อไปสู่เป้าหมายเช่นการจัดบริการแนะแนวอาชีพมีจุดประสงค์เพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านอาชีพ และเพื่อช่วยให้นักเรียนสามารถเลือกอาชีพได้อย่างเหมาะสม ซึ่งการ

ที่บุคคลจะเลือกอาชีพได้อย่างเหมาะสม จะมีเจตคติและนิสัยที่ดีในการทำงาน ไม่ใช่เป็นสิ่งที่จะพัฒนาได้ง่ายๆ ในช่วงเวลาอันสั้น ฉะนั้นการจัดบริการแนะแนวอาชีพจะต้องมีการวางโครงการระยะยาวตั้งแต่ระดับประถมศึกษาตอนต้น และดำเนินการเป็นขั้นๆ เพื่อนำไปสู่เป้าหมาย คือให้เยาวชนสามารถตัดสินใจเลือกอาชีพได้อย่างเหมาะสมเมื่อถึงวัยอันควร มีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต และมีนิสัยที่ดีในการทำงาน สามารถประกอบอาชีพได้เจริญก้าวหน้า และปรับตัวได้ดีมีความสุขในการทำงาน

6. ครูแนะแนวจะต้องมีคุณสมบัติที่เหมาะสม คือมีความรู้ทางด้านคำแนะนำ มีบุคลิกภาพเหมาะสมกับงาน และมีจรรยาบรรณของครูแนะแนว

ครูแนะแนวระดับประถมศึกษาจะต้องศึกษาทฤษฎี และเทคนิคต่างๆ เกี่ยวกับการแนะแนวและการปรึกษาในระดับประถมศึกษา กับทั้งต้องศึกษาเพื่อให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพฤติกรรมของเด็กเป็นอย่างดี ตลอดจนมีประสบการณ์ในการฝึกงานแนะแนวระดับประถมศึกษา

มีบุคลิกภาพที่เหมาะสมกับงาน คือ ครูแนะแนวจะต้องมีเมตตา มีความจริงใจ มีความสุขุม มีเหตุผล และประสบการณ์กว้างขวางพอที่จะเข้าใจปัญหาของนักเรียน ครูแนะแนวจะต้องใจกว้างรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น และหมั่นศึกษาหาความรู้อยู่เสมอ ที่สำคัญคือจะต้องรักษาความลับได้

ครูแนะแนวมีหน้าที่ช่วยเหลือนักเรียน มีจรรยาบรรณ ที่ยึดถือว่าครูแนะแนวจะไม่ทำการใดๆ อันจะก่อให้เกิดอันตรายแก่ผู้รับบริการ จะรักษาข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียนไว้เป็นความลับ ถ้าปัญหาของนักเรียนอยู่นอกเหนือขอบข่ายของบริการแนะแนว ครูแนะแนวจะส่งตัวนักเรียนไปรับบริการ จากบุคลากรอื่น โดยได้รับความยินยอมจากตัวนักเรียน และพ่อแม่ผู้ปกครอง ครูแนะแนวจะช่วยให้นักเรียนได้มีพัฒนาการจนถึงขีดสุดในทุกด้าน จะต้องประพฤติตนเหมาะสมตาม

ขอบข่ายศีลธรรมจรรยาอันดีงาม เพื่อเป็นตัวอย่างที่ดีแก่นักเรียน

บทบาทของครูแนะแนวระดับประถมศึกษา

ครูแนะแนวระดับประถมศึกษา มีบทบาทดังต่อไปนี้คือ

1. เป็นที่ปรึกษา (Consultant)

การเป็นที่ปรึกษา คือกระบวนการที่ครูแนะแนวให้คำแนะนำหรือให้ข้อมูลแก่ครูผู้บริหารโรงเรียน หรือผู้ปกครอง ในเรื่องต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับนักเรียน

1.1 เป็นที่ปรึกษาแก่ครู

ครูแนะแนวมีหน้าที่ช่วยให้ครูเข้าใจเด็ก สอดแทรกแนะแนวเข้าในบทเรียนและในกิจกรรมการเรียนการสอน มีหน้าที่แนะนำการจัดกิจกรรมโฮมรูมในรูปแบบของแนะแนวช่วยครูในการสร้างสัมพันธภาพกับเด็ก จะทำอย่างไรกับนักเรียนที่ต่อต้านครู นักเรียนที่หนีเรียน หรือมีวิธีคิดที่จะให้ผู้ปกครองร่วมมือกับโรงเรียนเพื่อช่วยเหลือเด็ก

1.2 เป็นที่ปรึกษาแก่พ่อแม่ผู้ปกครอง

พ่อแม่ผู้ปกครองของเด็กประถมศึกษาจะมาขอคำปรึกษากับครูแนะแนวมากกว่าพ่อแม่ผู้ปกครองของนักเรียนมัธยมศึกษา เรื่องที่มาปรึกษาเป็นต้นว่า วิธีอบรมเลี้ยงดูเด็กในวัยต่างๆ การไม่เชื่อฟังของเด็ก การไม่ทำการบ้าน เรียนไม่เก่ง ไม่มีวินัยในตนเอง มีความอิจฉาริษยาน้อง มีพฤติกรรมต่อต้าน มีบทบาททางเพศที่ไม่เหมาะสมกับเพศของตน ครูแนะแนวจะช่วยให้ข้อมูล เพื่อให้พ่อแม่เข้าใจลูก และสามารถสื่อสารกับลูกอย่างมีประสิทธิภาพ ช่วยให้เกิดความรู้สึกทางบวกแก่ลูก

1.3 เป็นที่ปรึกษาแก่ผู้บริหารโรงเรียน

ครูแนะแนวทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาแก่ผู้บริหารโรงเรียน ในเรื่องเกี่ยวกับพฤติกรรมนักเรียนเป็นต้นว่า นักเรียนส่วนหนึ่งในโรงเรียนไม่เอาใจใส่ต่อการเรียนและหนีเรียนจะแก้ปัญหานี้อย่างไร ครูแนะแนวอาจเสนอแนะให้จัดการแนะแนวแบบกลุ่มย่อย

เพื่อส่งเสริมทัศนคติต่อการเรียน หรือผู้บริหารอาจปรึกษาว่าอย่างไรจึงจะดึงผู้ปกครองให้มาสนใจการเรียนและพฤติกรรมเด็ก ซึ่งครูแนะนำเสนอให้เชิญผู้ปกครองในแต่ละระดับชั้นมาพูดคุยกับครูและครูแนะนำใน “วันคุยกับคุณครู”

2. การให้บริการศึกษานักเรียนเป็นรายบุคคล การให้บริการสนทนา การให้บริการให้การปรึกษา การให้บริการจัดวางตัวนักเรียน การให้บริการติดตามและประเมินผล

ครูแนะนำระดับประถมศึกษาที่มีหน้าที่จัดบริการต่างๆ ให้แก่นักเรียนดังต่อไปนี้

2.1 การจัดบริการศึกษานักเรียนเป็นรายบุคคล

การจัดบริการศึกษานักเรียนเป็นรายบุคคล โดยประสานงานระหว่างครูแนะนำกับครูทุกคน เพื่อให้ครูแนะนำและครูรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล จะได้ดำเนินการช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างเหมาะสม กับทั้งเป็นเครื่องมือช่วยให้นักเรียนรู้จักตัวเองดีขึ้น

2.2 การจัดบริการสนทนาให้กับนักเรียนประถมศึกษา

การจัดบริการสนทนาให้กับนักเรียนประถมศึกษา นอกจากเป็นการให้ข้อมูลด้านต่างๆ แก่เด็ก คือด้านการศึกษา อาชีพ ด้านสังคม และการปรับตัวแล้วยังเป็นการกระตุ้นให้นักเรียนสนใจวางแผนชีวิต มีเจตคติที่ดีต่ออาชีพต่างๆ ตลอดจนรู้จักวิธีทำงานร่วมกับผู้อื่น ซึ่งการให้ข้อมูลอาจให้โดยการจัดกิจกรรมโฮมรูมในหัวข้อต่างๆ เช่น คุณค่าของการประกอบอาชีพ การคบเพื่อน ทำอย่างไรเพื่อนจึงรัก การจัดปฐมนิเทศ จัดปัจฉิมนิเทศ การจัดการศึกษา นอกสถานที่ การจัดกิจกรรมเป็นครั้งคราว เช่น เชิญวิทยากรมาพูดเรื่อง “การสร้างสัมพันธ์ภาพกับเพื่อน” “การสารคดีเรื่องอาชีพ” เป็นการอภิปรายและฝึกทักษะ

2.3 การให้บริการปรึกษาแก่นักเรียนประถมศึกษา

การให้บริการปรึกษาจัดว่าเป็นหัวใจของการแนะนำเป็นกระบวนการที่ครูแนะนำให้ความช่วยเหลือแก่นักเรียนโดยตรง เพื่อช่วยเหลือนักเรียนที่ประสบปัญหาหรือต้องการวางโครงการอนาคต เป็นต้นว่านักเรียนประสบปัญหา เรียนอ่อน พ่อหรือแม่ถึงแก่กรรม พ่อแม่หย่าร้างเข้ากับเพื่อนไม่ได้ ไม่สามารถวางโครงการศึกษาต่อหรือประกอบอาชีพ วิธีการให้การปรึกษาอาจใช้วิธีพูดคุยกับเด็ก โดยครูแนะนำระดับประถมศึกษาต้องปรับภาษาของตนให้เข้ากับวัยของเด็ก ใช้เทคนิคการให้การปรึกษาต่างๆ เช่น การเข้าใจความรู้สึกและเนื้อหา การยอมรับผู้รับบริการอย่างปราศจากเงื่อนไข การสร้างความไว้วางใจ จนกระทั่งนักเรียนพร้อมที่จะพูดหรือแสดงความรู้สึกออกมา ในกรณีเด็กเล็กหรือเด็กที่ไม่สามารถใช้ภาษาในการสื่อความหมายระหว่างการให้การปรึกษาได้ ครูแนะนำอาจใช้เครื่องเล่น หรือวาดภาพเป็นสื่อ หรือใช้แบบทดสอบ หรืออุปกรณ์ต่างๆ เพื่อประกอบในการให้บริการปรึกษา

2.4 บริการจัดวางตัวนักเรียน

บริการจัดวางตัวนักเรียนเป็นการดำเนินการจัดวางโครงการช่วยเหลือนักเรียน ไม่ว่าจะเป็นการจัดวางตัวนักเรียนให้ได้เข้าโครงการสอนซ่อมเสริมหรือโครงการเรียนพิเศษวิชาต่างๆ ให้กับนักเรียนที่เรียนอ่อน โครงการกิจกรรม เสริมหลักสูตรตามความสนใจของนักเรียน โครงการฝึกทักษะทางสังคม หรือโครงการฝึกอาชีพ ตลอดจนโครงการช่วยเหลือนักเรียนขาดแคลน โครงการช่วยให้นักเรียนมีงานทำ

2.5 บริการติดตามผล

บริการติดตามผลเป็นบริการที่จัดขึ้นสำหรับติดตามผลนักเรียนที่ได้รับการแนะนำ เพื่อเป็นการประเมินผลบริการแนะนำว่า บริการต่างๆ ที่จัดให้นักเรียนได้ผลเพียงใด และเพื่อให้ความช่วยเหลือ

นักเรียนต่อไป เช่น หลังจากที่ครูแนะแนวได้ให้การปรึกษาเด็กในการปรับตัวกับเพื่อนแล้ว มีการติดตามผลโดยสัมภาษณ์ผู้ปกครอง ครู ตัวนักเรียนหรือใช้วิธีสังเกตพฤติกรรมว่านักเรียนผู้นั้นสามารถปรับตัวกับเพื่อนได้หรือไม่ มากน้อยเพียงใดจะได้ให้ความช่วยเหลือนักเรียนต่อไป

ปัญหาการแนะแนวระดับประถมศึกษา

การแนะแนวระดับประถมศึกษาในประเทศยังประสบปัญหาในเรื่องเหล่านี้คือ โรงเรียนประถมศึกษาจำนวนมากยังขาดบุคลากรที่จบการศึกษาด้าน

แนะแนว และไม่มีประสบการณ์ด้านนี้ที่จะมาจัดบริการแนะแนวอย่างเป็นระบบในโรงเรียนประถมศึกษา นอกจากนั้นโรงเรียนประถมศึกษาจำนวนมากยังขาดเครื่องมือและอุปกรณ์ที่ใช้ในการแนะแนว ไม่มีห้องให้การปรึกษาเป็นส่วนตัว ยังไม่มีการจัดชั่วโมงกิจกรรมแนะแนว หรือกิจกรรมโฮมรูมในรูปแบบของงานแนะแนว กับทั้งไม่มีการติดตามผลนักเรียนที่ได้รับการแนะแนวแล้วอย่างเป็นระบบ

สิ่งเหล่านี้ล้วนแต่เป็นปัญหาของบริการแนะแนวในระดับประถมศึกษา ซึ่งสมควรได้รับการแก้ไข

วัชร ทรัพย์มี

บรรณานุกรม

- Gibson, Robert L. and Michell Marianne H. **Introduction to Guidance.** New york : Macmillan Publishing Co., Inc, 1981.
- Holmgren, V. Skin. **Elementary School Counseling : An Expanding Role.** Boston : Allyn Bacon, 1996.
- Schmidt, John L. **Counseling in Schools. : Essential Services and Comprehensive Programs.** 2nd ed., Boston : Allyn Bacon, 1996.
- Tolbert, E.L. **An Introduction to Guidance : The Professional Counselor.** 2nd ed., Boston : Little Brown and Co., 1982.